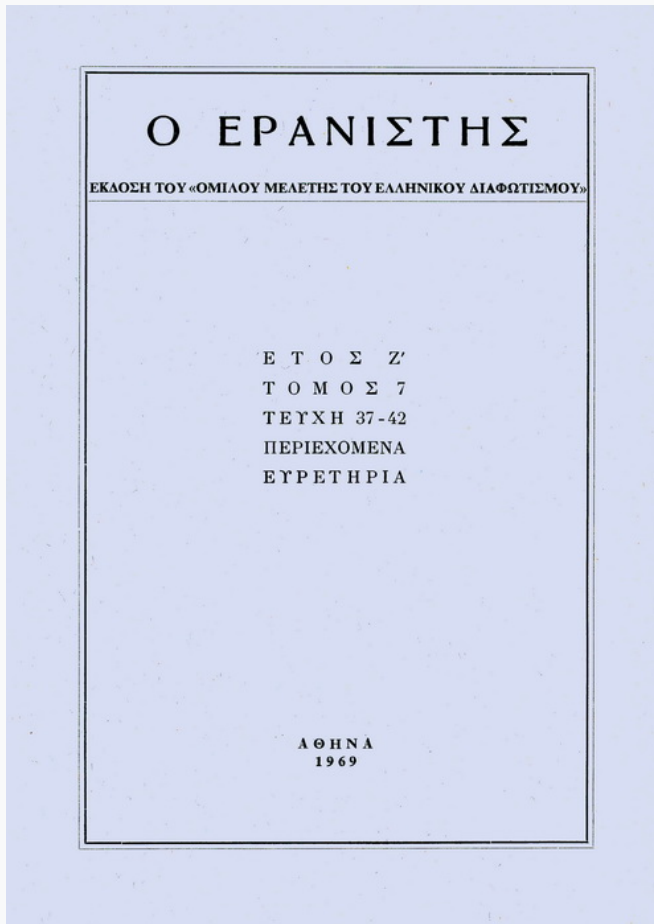

The Gleaner

Vol 7 (1969)

Σχόλια

eranistes eranistes

doi: [10.12681/er.10485](https://doi.org/10.12681/er.10485)

Copyright © 2016, eranistes eranistes

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

eranistes, eranistes. (2016). Σχόλια. *The Gleaner*, 7, 115–116. <https://doi.org/10.12681/er.10485>

Σ Χ Ο Λ Ι Α

LA GRÈCE AU TEMPS DES
LUMIÈRES

(Droz, *Etudes de philologie et d'histoire*, 9). Γενεύη 1969.

Ὁ Διαφωτισμός, ἡ παρουσία του καὶ οἱ κινήσεις του μέσα στὸ νεοελληνικὸ χῶρο ἀποτελοῦν τὸ θέμα τῶν δέκα δοκιμῶν ποὺ συγκεντρῶνονται στὸ καινούργιο αὐτὸ βιβλίο τοῦ κ. Κ. Θ. Δημαρᾶ. Πρόκειται, κυρίως, γιὰ ἀνακωνώσεις σὲ Συνέδρια καὶ συμβολές σὲ τόμους Συμμείκτων. Ἄλλες πρωτοπαρουσιάζονται ἐδῶ ὅσες ἔχουν κιόλας δημοσιευθῆ παρουσιάζονται ἀναθεωρημένες. Μερικὲς εἶχαν, στὴν ἀρχικὴ τους μορφή, μεταφρασθῆ ἑλληνικά. Ἀναγράφοντας στὴν συνέχεια τοὺς τίτλους τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, σημειώνουμε συνάμα ὅσες ἔχουν δημοσιευθῆ καὶ ἑλληνικά :

1. *Les coïncidences dans l'histoire des lettres et dans l'histoire des idées* (Οἱ συμπτώσεις στὴν ἱστορία τῶν γραμμάτων καὶ στὴν ἱστορία τῶν ἰδεῶν, 1965).
2. *Rapport sur l'évolution des idées du XVIe au XIXe siècle dans le domaine culturel grec et sur les doctrines qui l'ont enregistrée.*
3. *Alexandre Mavrocordato, Machiavel et La Rochefoucauld* (notes de lecture).
4. *D. Catargi, «philosophe» grec.*
5. *Dix années de culture grecque dans leur perspective historique* (1791 - 1800).
6. *La fortune de Voltaire en Grèce.*
7. *Nouvelles observations sur la présence de Voltaire en Grèce* (Σημειώσεις γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Βολταίρου στὴν Ἑλλάδα, «Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά», 1968).
8. *L'apport de l' Aufklärung au dé-*

veloppement de la conscience néo-hellénique.

9. *L'heure de Vico pour la Grèce.*
10. *La receptivité locale, conditionnement des courants internationaux* (Σκέψεις γιὰ τὴν τοπικὴ δεκτικότητα ὡς ὄρο τῶν διεθνῶν ρευμάτων, 1968).

Τὸ βιβλίο αὐτό, ἐκτὸς ἀπὸ καινούργιες μεθοδεύσεις τὶς ὁποῖες εἰσάγει στὴν ἐξέταση τῶν θεμάτων τῆς ἱστορίας τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἱστορίας τῶν συνειδήσεων, προσφέρει ἀθησαύριστα καὶ ἀνεκμετάλλευτα στοιχεῖα ἢ προτείνει πρωτότυπες ἐρμηνεῖες σὲ ἤδη γνωστὰ φαινόμενα τῆς νέας ἑλληνικῆς παιδείας, ἰδίως ὡς πρὸς τὶς ἐπαφές τῆς τελευταίας αὐτῆς μὲ τὸν δυτικὸ κόσμον στὸν φθίνοντα ΙΗ' αἰ. καὶ στὸ πρῶτο μισὸ τοῦ ΙΘ' αἰ.

P. A.

ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΤΩΝ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ

Σημαντικὴ εἶναι ἡ προσφορὰ τῶν ἑλληνικῶν τυπογραφείων τῆς Βενετίας, ἰδιαίτερα στὴν περίοδο τοῦ ἑλληνικοῦ διαφωτισμοῦ, ὅταν, ἔμποροι καὶ ναυτικοί, φορεῖς τοῦ κινήματος αὐτοῦ, ὄχι μόνον μεταφέρουν τὸ πνεῦμα τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, ἀλλὰ ἐνισχύουν μὲ κάθε τρόπο τὴν ἴδρυση σχολείων, βιβλιοθηκῶν καὶ γενικώτερα ἐξασφαλίζουν στοὺς συμπατριῶτες τους ὅλα τὰ μέσα γιὰ τὴν προαγωγή τῆς παιδείας. Στὰ πλαίσια αὐτὰ τοποθετεῖται καὶ ἡ ἐνίσχυση τῶν παλαιῶν ἑλληνικῶν τυπογραφείων τῆς Βενετίας ἢ ἡ ἴδρυση νέων στὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰ. ποὺ ἐρμηνεύει συγχρόνως τὸ φαινόμενο, γιατί, ἐνῶ ἡ τυπογραφία γενικὰ στὴ Βενετία περιέρχεται στὰ χρόνια αὐτὰ σὲ παρακμὴ, δὲν συμβαίνει

τὸ ἴδιο μὲ τὰ ἑλληνικὰ τυπογραφεῖα, τὰ ὁποῖα ἀντίθετα βρῖσκονται σὲ μεγάλη ἀνθηση.

Τὴν ἱστορία τῶν Γλυκῶδων μᾶς εἶχε δώσει ἄλλοτε ὁ Κ. Μέρτζιος (Ἡπειρ. Χρονικά 1935). Γιὰ τὴν ἱστορία καὶ τὶς δραστηριότητες τῆς ἠπειρωτικῆς οἰκογενείας Θεοδοσίου καὶ τοῦ τυπογραφικοῦ τοῦ οἴκου πραγματεύεται τώρα διεξοδικὰ ὁ φιλόλογος Γεώργιος Πλουμίδης στὸ βιβλίο του «Τὸ βενετικὸν τυπογραφεῖον τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ Πάνου Θεοδοσίου (1775 - 1824)», Ἀθήναι 1969, 181 σ. Ὁ σ. ἀντλεῖ τὶς πληροφορίες του ἀπὸ τὸ πλούσιο ἀρχαικὸ ὕλικὸ πὸν σώζεται στὴν Βενετία (π.χ. τὸ ἀρχεῖο τῶν Θεοδοσίου στὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτο Βενετίας ἢ ἄλλες βενετικὲς ἀρχαιακὲς συλλογές) ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἴδιες τὶς ἐκδόσεις τοῦ οἴκου Θεοδοσίου.

Μεγάλο ἐνδιαφέρον παρέχει ὁ συγκριτικὸς πίνακας τῶν ἐτησίων ἐκδόσεων, μὲ τὴν παραγωγή τῶν τριῶν μεγάλων ἑλληνικῶν οἴκων (Γλυκῶ, Σάρον, Θεοδοσίου) καὶ τοῦ ἰταλικοῦ τοῦ Α. Βορτόλι, ὅπου πολὺ παραστατικὰ ἐμφαίνεται ἡ ἀξαναομένη κλιμάκωση τῶν βιβλίων πὸν κυκλοφόρησαν ἀπὸ τὸ 1670 - 1821. Ἔτσι, ἔχομε στὰ 1670 - 1700 134 βιβλία, 1700 - 1750 232 βιβλία, 1750 - 1800 563 βιβλία καὶ 1800 - 1821 670 βιβλία. Ὁ πί-

νακας προχωρεῖ ὡς τὰ 1854 γιὰ τὸν οἶκο τῶν Γλυκῶδων.

Ἡ διατριβὴ τοῦ κ. Πλουμίδη περιλαμβάνει στὸ τέλος τρία παραρτήματα : στὸ Α' δημοσιεύονται ἀνέκδοτα κατὰ τὸ πλεῖστον ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὸ τυπογραφεῖο τῶν Θεοδοσίου καὶ τὴν ἄδεια λειτουργίας του· τὸ Β' περιέχει «Καταλόγους τῶν ἐκδόσεων τοῦ τυπογραφείου Θεοδοσίου» ὄχι μόνον τῶν ἑλληνικῶν ἀλλὰ τῶν σλαβικῶν καὶ ἀρμενικῶν. Στὸ Παράρτημα Γ' ὁ σ. ἔχει περιγράψει ἀβιβλιογράφητες ἐκδόσεις τῶν Θεοδοσίου, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν προσθήκες στὶς βιβλιογραφίες τῶν Legrand καὶ Γκίνη - Μέξια. Τὸ βιβλίο κλείνει μὲ πλούσια βιβλιογραφία γιὰ τὸ θέμα τῆς τυπογραφίας στὴ Βενετία καὶ εὐρετήριο ὀνομάτων.

Τὴν θετικὴ συμβολὴ τοῦ κ. Πλουμίδη στὴν ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλοι ἐρευνητές, μὲ μελέτες γύρω ἀπὸ τὴν κίνηση καὶ τῶν ὑπολοίπων ἑλληνικῶν τυπογραφείων, συμπληρώνοντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὶς γνώσεις μας γιὰ τὴν δράση τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας στὴν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας καὶ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ ἐλευθέρου κράτους καὶ γιὰ τὸν ρόλο τῆς στὴν ἱστορία τῆς παιδείας μας.

Α. Δ.